

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. De compositione, & diuisione quæ sit per primam. & secundam
operationem intellectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

Quin etiam si esset aliqua causa, & effectus, aut aliquis intellectus, & obiectum, aut aliqua res, & tempus locusue, aut aliqua materia, & forma ab actione, cognitione, duratione, vocatione, vnione inseparabiles; haudquaquam hæ relationes ab iis extremis realiter distinguerentur, aut eorum modi essent, tamen modo aliter vsuueniat, inseparabilitatis defectu, vt suis locis latè, atque ex professo exposuimus.

- 29 Nec vero nobis obiici potest, inexplicabile in nostris principiis esse, cur nam vi illius iudicij compositi potius hominem esse animal, v. g. quam è contrario animal esse hominem affirmetur? Sicut enim in aduersariorum sententia semper, atque etiam in nostra de facto, vt aiunt, peculiaris ille modus affirmandi animal de homine, & non è diuerso, in naturam, & genium indiuisibilis iudicij reuocari potest, ac debet; ita similiter in specialem apprehensionum naturam, & conditionem non immerito referri poterit, quod in iudicio composito alterius seriei homo vicem subiecti, & animal locum prædicati obtineat. Præterea, sicut vna quantitas est alia maior & minor; è contrario vero alia priori minor, & non maior, tamen relatio maioris & minoris sit composita, atque in vtraque quantitate circumscripto quouis modo sita; huiusque discriminis, ac disquirantia, vt aiunt, alia ratio præter vtriusque quantitatis naturam, & ingenium scrutanda non est, ita similiter in præsentia, &c. Reliqua argumenta tum contra hanc, tum etiam contra priorem nostræ sententiæ partem, decursu huius capitis soluta manent.

C A P V T IV.

De compositione, & diuisione, quæ sit per primam, & secundam operationem intellectus.

- 30 **D**Vplex est compositio, & diuisio: alia est vnus obiecti cum alio, alia vnus actus cum alio, aliorumve collectione quadam. Prior est aliquando solius rationis, ac neutiquam realis, cum contingat solum distingui ratione obiecta illa, quæ componuntur inuicem aut inuicem diuiduntur. Posterior vero sæpè est realis: quippe quæ inter actus realiter distinctos versatur, eosque iungit, aut seungit. Compositio, & diuisio priori modo sumptæ nunquam sunt eiusdem indolis, altera enim est affirmatio vnus de alio, altera negatio; nec vnquam fit, vt intellectus idem simul affirmet, negetque: posteriori modo sumptæ paruo, aut nullo modo discrepant, & respectu eorundem actuum in eundem intellectum simul conueniunt: hoc enim pacto simul componere est simul tempore dicere actus inter se realiter distinctos, & ordine naturæ inæquales: contra vero diuidere est inter se realiter distinguere, & quadam naturæ successione separare actus, qui tempore coarui sint, eoque simul perdurent: quæ duo quis iuxta non habeat? Ad priorem compositionem respexit B. Thomas lib. 1. perihier. lect. 3. ad posteriorem vero 1. part. quæst. 58. art. 4.
- 31 Quod autem ad priorem compositionem & diuisionem attinet, eas assero primò cum Auerſa q. 24. Logicæ sect. 2. ac B. Thom. ab eo citato conuenire non solum nobis, sed etiam Deo, & Angelis. Ratio huius assertionis est: quoniam ista compositio, & diuisio nihili aliud est, quam affirmatio, & negatio vnus de alio, vt præter B. Thomam, & Auerſam docet Masius 1. perihier. cap. 4. quæst. 3. & cum eo alij plures:

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

atque Deus, & Angelus vnus de alio affirmant, nec non negant: hac ergo ratione componunt, & diuidunt. Maior est satis probata, & explicata: minor adeo certa, vt nulla probatione egeat. Huc facit illud Dionysij de diuin. nom. cap. 7. *Igitur seipsam diuina sapientia cognoscens, cognoscit omnia; immaterialiter materialia, & indiuisibiliter diuisibilia, & multa vnitivè.* Ecquid autem est diuinam sapientiam multa, ac diuisibilia, vnitivè, & indiuisibiliter attingere, quam ea inuicem copulare & vnire, seu vnione affirmatiua, quæ compositio dicitur, seu negatiua, quæ diuisio appellatur.

Enimvero aliqui cum P. Hurtado disp. 7. de anim. sect. 2. §. 9. licet re consentiant, nomen tamen litem nobis intendunt, & ita contra statutam doctrinam argumentantur. Quoties vnus affirmatur, aut negatur de alio, necesse est, vt obiectum secundum se & reapse sit multiplex, vnumve & aliud; vel si eiusmodi non est, vt ab ipso intellectus multiplicetur, ac distinguatur: alias eius cognitio erit quidem affirmatio, aut negatio, non tamen vnus de alio, sicut ad compositionem, & diuisionem oportet. Sed cum Deus iudicat hominem, v. g. esse animal rationale, aut hominem esse hominem, obiectum ab eo cognitum haud est sponte sua multiplex, ac diuersum, vt constat; haud etiam à Deo ratione distinguitur, vel plurificatur: distingui enim ratione duo, est alterum cognosci, alterum ignorari, aut vnum clarè, aliud obscure dignosci; quod si ea ex æquo sint cognita, potius ratione eadem erunt, quam distincta & plura: at nulla igitur ratio, obsecutus nulla in Deum cadit: non ergo potest distinguere ratione, non vnus de alio affirmare, & negare, sicut ad componendum, ac diuidendum opus est. Confirmatur, cum intellectus noster asserit, homo est animal rationale, aut homo est homo, idcirco affirmat vnus de alio, quia si sermo sit de homine, & animali rationali, hoc clarè, & illum obscure cognoscit, istaque cognitionum diuersitas in obiecta redundat, eaque facit vnus & aliud, atque ita multiplicata iudicio subiicit: sin autem sermo sit de homine hominimè comparato, sanè ante iudicium, hominem per duas apprehensiones velut geminum apprehendit noster intellectus, quo eadem geminationem deinde possit iudicare, ac proinde etiam hic interuenit, aliqua actuum distinctio quæ in obiectum resiliat, illudque vnus, & aliud efficiat. Atqui in Deo omnis actuum distinctio realis, omnis cognitionum vera multiplicitas repugnat: haud ergo propriè componit, haud etiam diuidit. Totam hanc argumentationem P. Hurtado supra laudatus compendio tetigit his verbis: *Deus autem, licet de obiectis iudicat, non tamen componit illa, quia neque habet apprehensionem, neque ratione subiectum à prædicato distinguit.*

Sed hæc non vrgent: quoniam distinctio rationis duplex est, alia formalis extrinseca, quam diuersi actus nostri in obiectu, quod inadæquatè percipiunt, eo ipso refundunt; alia fundamentalis intrinseca, & aliud non est, quam aptitudo quadam, vt res per eiusmodi denominationem extrinsecam ita distinguatur: quocunque autem modo horum duum vnus obiectum distinguatur ab alio, satis erit vtambo componantur aut diuidantur: etenim priori modo non distinguuntur obiecta nisi impropiè, & secundum quid; quid enim refert, actus nostros propriè distinctos esse, vt eorum obiecta tantundem distinguantur? cum ergo vel iuxta ipsos aduersarios eiusmodi obiectorum distinctio ab actibus profecta sufficiat, vt ea componantur, ac diuidantur quodammodo, cur non

F f 2

etiam

etiam posterior ad idipsum satis sit: at obiecta, in quæ Deus affirmando, aut negando fertur, tamque adæquate & clarè, ut ea comprehendat, nihilominus ita comparata sunt, ut secundo illo modo, videlicet ratione fundamentali distinguantur: tam ergo poterunt à Deo componi ac diuidi, quam intellectus noster, qui ratione formali distinguit, inuicem componit, aut dissepārat. Hinc non solum ad argumentum, sed etiam ad eius confirmationem patet.

34 Quod spectat ad compositionem & diuisionem posteriori, modo sumptas, assero secundo, eas nobis non semper, sed plerumque; Angelis quidem multis, tamen non plerumque, at Deo nunquam conuenire. Hæc assertio complectitur tres partes: quarum prima, quæ bimembris est, sic exponitur, & probatur. Idcirco in Angelo non datur circa pleaque obiecta naturalia compositio actuum, scilicet iudicij cum apprehensionibus præuiis, quoniam ea omnimoda euidētia, & perspicuitate cognoscit: hinc enim est, ut circa illa non hæreat, nec ea prius apprehendat ac deinde iudicet. At aliqua etiam respectu intellectus nostri supremum quendam, & excellentem euidētiæ gradum habent, ut verbi gratia, quodlibet est vel non est, nequit aliquid simul esse & non esse, numerus ternarius maior est duali: in his ergo non immoratur intellectus humanus, sed eodem naturæ instanti, eodemque actu ea simul iudicat, & apprehendit, ideoque non semper actuum compositio, & diuisio in nobis reperitur. Plerumque tamen reperi constat: nam pleraque nobis hoc corporis ergastulo clausis, huiusque vitæ tenebris, cæca, caligine meris, incerta sunt, & obscura, aut ita euidētia, ut non statim, sed ex intervallo ad assensum, & comprehensionem sui rapiant: quare eorum iudicium imperfecta quadam & simplex notitia ordine naturæ antenertit. Huic assertionis nostræ parti, quoad posterius eius membrum, suffragantur omnes: quoad utrumque vero non pauci cum P. Hurtado suprà disp. 7. de anim. sect. 1.

35 At quoad prius eius membrum ei refragatur Patet Tellez 4. part. summæ suæ disp. 85. sect. 1. n. 10. & 15. & 16. eique etiam refragari videtur Auerſa cit. q. 24. Logica sect. 2. §. dicendum tamen est, paulo post medium. Prætermisſis autem huius doctrinæ leuioribus argumentis, sic argues. Intellectus noster nequit in hac vita ullatenus intelligere, nedum iudicare nisi, dependentē à sensibus saltem internis; eorumque cognitione prælucente: cognitio ergo sensitua nequit naturaliter non dirigere ad quoduis iudicium intellectus nostri: at non immediatè, quæ est eius imperfectio, & iudicij perfectio: ergo mediante apprehensione simplici, atque adeo hæc ex natura rei est necessaria ad iudicium: unde sine vtriusque quadam compositione naturaliter iudicare nihil possumus. Quocirca etiam quando intellectiua facultas est affirmatura, verbi gratia, quodlibet esse, aut non esse, prius oportet ab ea simpliciter apprehendi quodlibet, & præterea esse, & insuper non esse. Eademque ratio est cuiusvis alterius scibilis, quantauis euidētia, & claritate nobis alluceat.

36 Breuiter tamen me ab hac difficultate expedio, & respondeo: quemadmodum apprehensio intellectus bifariam dirigit ad amorem perfectum, & efficacem, nimirum immediatè, aut mediante iudicio; ita sensio materialis dupliciter etiam dirigit ad iudicium, siue perfectam, & veluti efficacem rei cognitionem, nempe aut immediatè, ac per semetipsam, aut interstitio alicuius apprehen-

sionis spiritualis, à se prius excitata: atque quamuis posterior directio sit frequentior, tamen prior omnino nulla non est. Adice, quod sensio materialis interna immediatè dirigit ad apprehensionem spiritualement: quidni igitur, eadem aliquando immatione, ad iudicium disponat? Nam quod magis superetur perfectione à iudicio quam à simplici apprehensione, parum, aut nihil interest: quoniam ad neutrum eorum actuum spiritualium requiritur per se, sed solum per accidens, & ob impedimentum vnionis cum corruptibili corpore, quo semel liber animus nullius sensationis ope fretus statim intelligit, eoque priori luce res omnes cernit, quo non per crassum hoc mortalitatis nostræ velum, ac veluti corneum speculari ei tunc apparent: quamuis igitur cognitio non possit immediatè dirigere ad amorem quantolibet excessi perfectionis hic illam superet, & esto sit spiritualis, illa vero materialis & sensitua, quia scilicet cognitio requiritur per se & in quouis statu ad amorem, ac proinde ab eo se fortassis superari, sed non quantocumque intervallo patietur. Cæterum sensio materialis comparata cum cognitione spirituali ad quam per accidens tantum, & in aliquo statu, huius nempe vitæ, requiritur, ad eam, quantouis momento se perfectior sit, atque adeo tamen sit iudicium, immediatè poterit dirigere, nihilo secus ac ad apprehensionem spiritualement disponit. Sic præmissa naturalis dirigit immediatè non solum ad conclusionem naturalem, sed etiam aliquando ad conclusionem supernaturalem, Theologicam, fidei diuinæ, se longissimè perfectiorem, videlicet quia vtraque conclusio quoad suam substantiam à tali præmissa per se non dependet, & sine ea, & quauis alia potest reperi: cur ergo sensio materialis semper ad apprehensionem spiritualement, & non etiam interdum ad iudicium eiusdem ordinis, sed multis partibus perfectius immediatè non dirigat?

37 Quod si intes, ut intellectus noster non sine actuum compositione & diuisione cognoscat, sufficere si, veluti concessum est, omnem eius intellectiōnem aliqua semper materialis sensio, & vel externa, vel saltem interna præcedat: respondeo, animam nostram, prout est intellectiua simul & sensitua, nunquam cognoscere in huius vitæ statu nisi componendo, & diuidendo, & hoc tantum ex illa sensationum ad intellectiōnem spiritualement necessaria antecessione colligi: cæterum inde non fieri intellectum nostrum, quatenus præcisè talis est, & sicut modo vsurpatur, & controuertitur, semper componere, ac diuidere, & aliter intelligendo non esse. Hæc ratione, quamuis Angelus plerumque cognitiones suas cum actibus voluntatis componat, & hos ab illis in se realiter diuidat, seu distinguat, tamen intellectus Angelicus compositione, ac diuisione ut plurimum carere dicitur, quia nimirum eius voluntas est diuersa potentia realiter, aut ratione ab eius intellectu, ac proinde hic, merito actum illius, nec componit nec diuidit. Similiter ergo in præsentī, &c.

38 Aliud argumentum, quæ prioris cōfirmatio potest esse sic oppones, editis his vocibus, quodlibet est, vel non est, prius eas earūque significationē apprehendo, quā affirmē quod eis subest, illasque preferenti essentiam: at quod significat, est quodlibet esse vel nō esse: hoc ergo prius simpliciter apprehēdo, quā id iudicem: adeoque falsum est, illam veritatē, & aliā quancumque paris euidētiæ eodem actu, & non diuersis apprehendi, simulque iudicari: ita namque si res se haberet, haud posset, admitti dicta naturæ prioritas, quippe quæ distinctio

distinctionem actuum omnino postulat. Maior suadetur; nam voces illæ sunt signum instrumentale rei, quam ex instituto significant, non nisi prius igitur cognita, & apprehensa ducunt in eius perfectiorem & iudicativam cognitionem. Sic cognitio fumi, cognitionem ignis, & rami hederacei cognitionem tabernæ natura anteuertunt; atque idem in quouis alio instrumentali signo visitur.

39 Respondeo in primis, hoc falsum esse prius debere cognosci significationem arbitriariam vocum, aut rerum, quam vi illarum in eius quod significant notitiam adducamur: quin imo probabilius, & verius est, eiusmodi significationem nec prius, nec posterius cognosci oportere, quoties res ei subiecta cognitionem terminatura est: ut enim ostensum in Dial. lib. 6. sicut ut cognoscam, non est necesse, ut cognitionem meam ullatenus percipiam, sed satis est ut ea mihi insit, ita similiter non est opus ut cognoscam id per quod signum instrumentale repræsentat eiusve significationem, & connexionem cum re cui ex arbitrio, & instituto imponitur, sed satis est, ut percepta eius entitate materiali, illius significatio, & connexio, quædam, nempe species impressa, mihi inexistat. Respondeo secundò, sufficere ut per sensum internum percipiantur voces, earumque significatio, idque si maius in aliquo priori naturæ instanti, ad hoc ut eis salua maneat ratio signi instrumentalis. Deinde tertio, non esse quamobrem præcedat semper cognitio signi instrumentalis, cognitionem rei significare, sed aliquando id verum esse ut exemplis in argumento adductis liquet; aliquando vero contrarium, Deum enim in creaturis eodem actu cognitis, velut in signo instrumentali, cognoscimus, & esse quia mundum hunc produxit, vno affirmamus iudicio. Denique respondeo quando cognoscitur hoc principium, quodlibet est vel non est, aliunde tantum euidens, mediata & in obiecto alicuius sensus externi, ac dependenter ab eius operatione, tum fortassis eius apprehensionem simplicem & iudicium realiter distingui, & hoc illa naturaliter posterius esse, atque hoc solum argumento facto ad summum probari; cæterum à P. Hurt. citata disp. 7. de anim. s. 1. §. 7. aliisq; nostræ sententiæ patronis id vltro admitti, tantumq; negari ab eis talem apprehensionis, & iudicii distinctionem, quoties aliquod principium summè euidens immediate, & non in aures extrinsecus verberante sono, aut oculos pascente Scriptura, aliove obiecto sensibili, sed in semetipso percipitur: quod si queras quodam sit utrinque discrimen, in promptu est: siquidem apprehensio rei immediata longè perfectior est quam mediata, unde non mirum est, si nunquam hæc, aliquando vero illa iudicium esse, ab eoque minimè distingui postulet.

40 Multo magis aduersantur nobis aliqui, quos suppreffis nominibus refert P. Tellez 4. p. sum. cit. disp. 8. §. 1. n. 8. hi enim etiam supernaturaliter, ac diuinitus fieri posse negant, ut intellectus noster sine apprehensione præuia iudicet, aut, quod perinde est, non componendo, & diuidendo plures actus in aliquo statu intelligat: proinde contra primum illud nostræ asserptionis secundæ membrum ita arguunt. Si inuenire esset iudicium formale sine apprehensione præuia, illud apprehendendi, & simul affirmandi, negandive munus exerceret: at repugnat omnino, iudicium formale, cui utrumque illud officium conueniat, & quod utrique pars sit: esset enim simul iudicium formale, ut supponitur, & non esset iudicium formale, sed tantum virtuale, sicut, quando vnus actus partes præmissarum & conclusionis sustinet, vnamque veritatem ex alia colligit, discursus non formalis, sed virtualis appellatur. Rursus secundò: amor pendet essentialiter

R. P. Richardi Lincolniensis, Philosoph. Tom. III.

à cognitione, quæ sibi veluti faciem præfert: ergo & iudicium ab apprehensione præuia. Item tertia mentis operatio, videlicet conclusio prout talis, supponit omnimoda necessitate, secundà ex qua oriatur: ergo & secunda primam, siue iudicium, apprehensionem. Denique apprehensio præsupponit essentialiter speciem impressam: ergo, & cognitio apprehensiuæ iudicativam.

41 Cæterum diuinitus saltem fieri posse, ut intellectus humanus iudicet sine apprehensione præuia ac distincta; quin etiam hac simplicitate, & perfectione Deum modo à beatis videri longè probabilior est, atque etiam communior opinio, eamque tenent cum B. Th. q. 8. de verit. artic. 1. & Scotus in 4. dist. 49. non pauci utriusque sectatores. Item Molina 1. p. q. 12. artic. 3. disp. 6. Suarez in sum. lib. 2. de attrib. c. 18. & alij plures apud Ægidium tom. 1. de beat. q. 9. art. 3. Probatur autem: tum quia, ut superius visum, intellectus noster sine apprehensione præuia naturaliter aliquando diiudicat: ergo à fortiori diuinitus: tum etiam quia Angelus ex natura rei multoties intelligit, quin ab vno actu ad alium gradum faciat, aut ab apprehensione ad iudicium ascendat, ut statim clarebit, & ne ab aduersariis negatur: quidni ergo anima nostra supernaturaliter eleuata, & lumine gloriæ irradiata, eam cognoscendi perfectionem obtineat? tum denique, quia iudicium apprehensione simplici minime posterius genere suo non repugnat, ut patet in Leo Opt. Max. quod autem, etiam si humanum sit, & per hanc contrahatur differentiam, specialiter non repugnet, contrariarum rationum debilitas satis ostendat.

42 Ad primam earum dicendum est, eam nobis quid rem tangit concedere, ac de solis nominibus litem mouere: quod enim re ipsa conantur, est intellectum, eodem indiuisibili actu, seclusisq; diuersis, apprehendere obiectum aliquod, & de eo simul affirmare quiddam, aut negare: hoc autem adepti, an eiusmodi cognitio appellanda sit iudicium formale vel potius virtuale, controuersiam vocum putamus, ac de ea magnopere non laboramus. Deinde vocibus uti nos aptis & eiuscemodi actum intellectus nostri nuncupandum esse, non iudicium virtuale, sed formale, etiam si in discursu indiuisibili diuisibile, & multiplex obiectum cognoscente aliter vsuueniat, inde perspicuum est: quia discursus significat pluralitatem actuum, à quorum vno ad alium intellectus properat, quare si actus sit reuera vnus ac duntaxat virtualiter, vel æquiualeuter pluralis, haud mirum, si discursus tantum virtualis sit, eoque, & non alio nomine gaudeat: nihil autem simile cernitur in iudicio, quod nulla posterius apprehensione, eius vicem gerit, & sine ea sibi sufficit: imò quamuis eam supponat, simul tamen apprehendit, & iudicat, cum alterum horum in altero essentialiter imbibatur, & nihilominus est iudicium formale: tale igitur erit, esto nullam apprehensionem à se distinctam præmittat.

43 Ad secundam rationem contrariam dicendum est, voluntatem suapte natura esse potentiam cæcam, quare alicuius cognitionis luce ei opus, ut amet odiove habeat: at facultatè iudicatiuâ sponte sua non esse potentiam cæcā: unde nihil esse quapropter luce facultatis apprehensiuæ, quoties est iudicatura, sepe indigeat. Adde, quod si voluntas sine cognitione amaret de potetia absoluta, eiusdè etiā viribus posset nō amare, sed odisse, ac proinde libertatè exercere, & peccare, quantumlibet esset omni cognitione destituta: item quod appetitus innatus, & physicus posset esse ad aliquid physicè, & re ipsa minimè bonum, si appetitus elicitus, & intentionalis ferri posset ad bonum non cognitum siue non intentionaliter tale. Nihil autè his simile,

nihil adeo absurdum in iudicio apprehensionem hand subsequente repereris. Ad tertium argumentum dicendum est, quemadmodum tertia mentis operatio, quatenus tertia, secundam essentialiter supponit, ita secundam prout talem, à prima ne diuinitus non oriri posse: ceterum uti assensus conclusionis, si concludere, ac tertia mentis operatio esse desinat, independens est quoad suam substantiam à iudicio præiudicio, ac secunda intellectus nostri functione: ita similiter iudicium: si secunda rationis operatio, ac functio desinat esse, vel si nunquam talis fuit, quidni independens sit à simplici apprehensione, unde intellectus orditur? Ad postremum dicendum est, concursum specierum ad apprehensionem simplicem posse supernaturaliter à Deo suppleri, non minus quam concursum ac dispositionem caloris, verbi gratia, ad ignem, & aliarum causarum secundarum ad suos effectus: neque oppositum ab aduersariis probari aut posse. Alia momenti minoris argumenta apud P. Tellez relata & reiecta vide si lubet.

44

Porro secundam secundæ assertionis nostræ partem, quæ etiam bimembris est, breuiter suadeo: si tamen prius animaduertam, duplicem esse seriem rerum earum, quæ Angelicæ cognitioni subiiciuntur: prima continet mysteria supernaturalis fidei, futura contingentia, & secreta cordium: altera comprehendit ceteras omnes res à Deo creatas, & omnium ac singularum causas, proprietates, effectusque necessarios. Quod ergo res in priori serie contentas Angelus non sine compositione, & diuisione plurium actuum cognoscit, adeoque multoties eo genere cognitionis utatur, quemadmodum in posterioris assertionis nostræ secunda parte, sed primo eius membro tradidimus, probatur aduersus Thomistas, qui cum præceptore suo 1. part. quæst. 58. art. 4. & in 2. distinct. 3. omnes oppositum tuerentur: item contra Durand. in 2. distinct. 3. & Agidius ibidem quæst. 2. art. 3. Idcirco nos haud sine compositione, & diuisione plurium actuum, atque iudicij ab apprehensionibus dependentia, ut plurimum intelligimus, quia nonnisi obscure & imperfecte in hac vita plerasque res assequimur: at res priori serie comprehensas etiam Angelus inuidenter, & imperfecte cognoscit, ut fatentur omnes, & compendio docet P. Suarez lib. 2. de Angelis cap. 33. num. 9. *Circa eiusmodi res ergo plures actus componit, & diuidit, nec aliter eas potest intelligere.* Rursus secundo idipsum declaro, & confirmo: ante assensum fidei supernaturalis ab Angelo, viatore præstitum oportuit ei reuelari, ac proponi veritatem credendam, verbi gratia, Deum esse trinum, & vnum: ergo in priori aliquo instanti naturæ simpliciter apprehendit reuelationem, & in ea mysterium reuelatum: liberum enim fuit Angelo, postquam eius mysterij veritas scienti, & aduertenti proposita est, atque reuelata, assentiri tamen per fidem vel dissentiri: quæ ergo præcessit apprehensio reuelationis, & rei reuelatæ, distincta fuit à sequente iudicio supernaturali assensuque fidei, ac proinde simplex non esse non potuit. Idem facile esset ostendere in futuris contingentibus, necnon actibus liberis internis siue secretis cordium: tum quia circa omnia interdum habet Angelus fidem duntaxat naturalem, aut, quod instar est, meram opinionem: tum etiam quia omni cohibito iudicio, multoties de eis tantum dubitat, nec in vnani partem magis quam in aliam inclinat. Atque huic doctrinæ fauent Pater Suarez relato libro secundo, capite 32. num. 17. P. Hurtado disputatione 7. de anima, sect. 1. §. 8. P. Tellez citata disp. 85. sect. 1. num. 10. necnon teste P. Suarez Sco-

tus, Ochamus, Gabr. Gregor. ac ceteri tum Scotistæ, tum nominales, qui Angelis discursum verum, & formalem permittunt.

Iam, quod res posteriori serie clausæ, sine actuum compositione aut diuisione, percipiantur ab Angelo, adeoque verum sit quod posteriori membro secundæ partis ac secundæ itidem assertionis statuimus, videlicet non plerumque eo componendi & diuidenti modo Angelum uti, sic probatur. Ea de causa noster intellectus ita componit, & diuidit, quia confusè, imperfectè, atque abstractiue cognoscit: at Angelus secundam illam seriem, & quidquid in ea clauditur, clarè, perfectè, & quidditatiue percipit, quin etiam non pauca eius seriei comprehensiuè cognoscit: quæ omnia omnibus explorata sunt, & ex perfectione Angeli constant: haud ergo obiecta memorata pluribus actibus inuicem compositis, aut diuisis intelligit. Rursus secundo idipsum explanatur, & declaratur. Aut enim sermo de eis quæ, per vnā speciem ab Angelo cognoscuntur, v. g. de toto genere terrestrium animalium cum omnibus suis speciebus: atque huiusmodi obiecta quamuis à nobis, sicut per diuersas species ita etiam per diuersa percipiuntur iudicia, ceterum Angelus ea cognoscit, & omnia prædicata sua intrinseca, & naturalia de eis affirmat per vnum simplex iudicium, ut auctore Pater Suarez rel. cap. 32. num. 2. Theologis valde familiare est: haud ergo circa illa intellectus Angelicus vlla actuum compositione, vel diuisione utitur: quorum enim actuum obsecro? non iudicij vnus cum alio, quando eatenus vnum solum habet, ut posuimus: non iudicij cum apprehensionibus præiudicij, quas talium obiectorum maximè euidencia ab eo relegat. Aut propterea sermo est de obiectis, quæ Angelus per diuersas species cognoscit, & de quibus distincta iudicia efformat: atque nec circa hæc vnum iudicium cum alio componi, ab eoe diuidi per intellectum Angeli suadeo: nam actus diuersi, quibus Angelus iudicat de alio Angelo, verbi gratia, omnia sua prædicata necessaria ex vna parte, & ex alia de lapide cuncta, quæ naturaliter ei conueniunt, neutiquam præcedunt ordine naturæ, iudicium simplex, quo asserit, Angelum illum distingui à lapide: sed potius independentem ab iis, & esto nunquam elicianrur, vtriusque tamen species immediatè concurrunt ad vnum simplex, & perfectum iudicium, quo talem distinctionem Angelus assequatur: sic causa physica, & sensibiles non raro ad eundem communem effectum concurrunt, & vna operantur, quod erant alioqui separatim operaturæ: cum ergo, ut supra docuimus cum B. Thoma, cui ceteri omnes hac in re adherent, compositio ac diuisio actuum non sine quadam eorum prioritate ac posterioritate naturæ contingat, profecto non est, quod Angelus alium Angelum & lapidem, eumve, & eius actum liberum internum, aut quæcunque alia per diuersas species, ac distinctas cognitiones intelligit, eo ipso componat vel diuidat, quoties alterum cum altero comparat.

Quod si cognita per diuersas species impressas, expressasve inuicem non contendat vi alicuius affirmationis, aut negationis, adhuc clarius liquet, quamobrem ea circa nulla vratur compositione, nulla diuisione: neutra enim euenit, sine quadam collatione, aut relatione vnus obiecti ad aliud, quæ inde in actus singulis obiectis seorsim sumptis intentos resulter, eosque referri quodammodo efficiat. Atque huic doctrinæ, qua statuimus Angelum sine compositione, aut diuisione actuum intelligere quæcunque obiecta, dummodo naturalia sint, non supernaturalia,

45

46

naturalia, necessaria non libera, praesentia & non futura, vtiq; contingentia, lubricant, non solum illi qui omnia obiecta qualiscunque sint indolis, ita ab eo cognosci putant, vt Thomistae omnes, & Durandus, atque Aegidius Romanus paulo supra relati; verumetiam ij qui alias Angelum componere, ac diuidere plures actus non renuunt, vt Suarez, Hurtado, Tellez, quos etiam nuper laudauimus. An autem Angelus per discursum componat, diuidatve plures actus (hactenus enim de primo, & secundo mentis opere tantum egimus) huic loco non conuenit.

47 Postrema secundae assertionis nostrae pars erat, compositionem aut diuisionem plurium actuum Deo nunquam congruere: atque hoc ex infinita eius perfectione & simplicitate distinctionem omnem realem, nisi vbi relationis obest oppositio, excludente, adeo palam est, vt id nemo Catholicus ausit inficiari.

C A P V T V.

Quid sit tertia operatio intellectus, siue argumentatio, & quam distinctionem actuum importet?

48 **A**rgumentatio in communi, est qua intellectus ab vno obiecto ad aliud intentionaliter discurret, atque mouetur, vni obiecto nimirum propter aliud assentiendo, & dissentiendo: verbi gratia, omne rationale est risibile, sed omnis homo est rationalis, ergo est risibilis: aut, omnis homo currit, ergo aliquod currens est homo: quocirca per analogiam, & discursum physicum ab vno loco ad alium solet argumentatio discursus appellari. Porro discursus in quo ea sita est proprie sumptus in solis iudiciis consistit: siquidem ab apprehensione vnius obiecti ad apprehensionem alterius absque vlllo iudicio intellectus progreditur, vt cum vna apprehensio aliam excitat ea, v.g. quae est hominis apprehensionem animalis rationalis, & quae prioris dictionis memoriam sequentis necnon totius orationis, quarum erat quis antea oblitus: nihilominus per eiusmodi apprehensiones intellectus proprie non discurret, nec argumentatur alias etiam belluae discursu, & argumentatiuae siue rationales dici possent, siquidem obiecta apprehendunt, & ex aliis apprehensionibus excitantur ad alias.

49 Prima autem difficultas, eaque non leuis circa naturam argumentationis est, an ea plures complectatur actus realiter distinctos, an vno solo possit esse contenta? Quo in puncto duo occurrunt, alterum de re, alterum de nomine. Quod rem ipsam tangit, est an vnus realiter actus nostri intellectus possit intueri formaliter, & intrinsece quidquid praemissae, & superueniens conclusio respiciunt, ita vt his tribus propositionibus vocalibus, omnis homo est animal, v.g. Petrus est homo, ergo Petrus est animal, non semper tres mentales, sed interdum vna sola multiplici obiecto intenta respondeat? Quod autem ad solius vocis dissidium spectat est, an eiusmodi actus sine vlla numerositate, aut pluralitate, plura tamen obiecta conclusionis videlicet, ac praemissarum immediate, & intrinsece attingens seu reperiatur in nobis seu noster esse non possit, sed solius Dei, aut Angeli, vel beatorum dicendus sit discursus siue argumentatio, necne?

50 Vt ergo primum expediam, arbitror possibilem nobis esse actum iudicii vsque adeo perfectum, vt eo-

dem & indiuisibili realiter assensu cognoscat totum id quod discursus partibus distinctus, huiusque pondus, & instar habeat, quidquid sit, an eius vocem, & nomenclaturam, de quo postea. Ita B. Thom. 1. 2. q. 8. art. 3. Medina & Caietan. eodem loci Ferrara 1. contra gent. cap. 57. Capreol. in 1. dist. 2. q. 1. in solutione ad argumenta contra 4. conclus. Soncin. 6. metaph. q. 10. Geroasius p. 2. de notitiis, q. 2. dubio fin. Durand. in 2. dist. 38. q. 3. ad 3. Fonteca 6. metaph. cap. 1. q. 4. sect. 2. littera D. Tellez part. 1. summæ disp. 18. sect. 2. referri etiam potest ac debet pro eadem sententia, Martinez de Ripalda lib. 3. de ent. supernar. disp. 47. sect. 1. & apud eum ibidem praeter aliquos nuper citatos Ochamus, Gabriel, Paludanus, Molina, Valentia, Salas & Granados. Etenim tum ipse, tum hi omnes in ea sunt opinione, vt censeant, eundem realiter actum nostrum fortiri posse plura obiecta formalia, eaque intrinseca & immediata: actus autem attingens quidquid praemissae & conclusio, eequam exhibet, difficultatem, nisi quod intrinsece, & immediate plura obiecta formalia vt plura respicit: imò ne tantam exhibet iuxta non paucos, eos nimirum qui putant, obiectum conclusionis nullatenus esse formale, sed duntaxat materiale.

51 Probatum autem hac sententia primo: quia respectus intrinsecus, & formalis vnus ad plura perfectionis est argumentum: proinde Deus quacunque cognoscit aut amat intra, vel extra se, ea omnia non nisi vno actu suo respicit: at plures modi physici tales sunt, vt quibus eorum respiciat formaliter & immediate plura vt plura: v.g. vno, indiuisibili & vna cum sit, duo extrema quae copulat: eadem productio agens, & effectum: vbicatio indiuisibilis locum, & rem ei commensam: duratio tempus, & rem in eo perseuerantem: ergo à fortiori modus intentionalis genere suo perfectior quam physicus, cuiusmodi est cognitio iudicatiua poterit plura obiecta, nimirum praemissarum, & conclusionis, formaliter, & immediate conueniri.

52 Probatum secundò: quoniam est in intellectu nostro haud raro composita quaedam apprehensio non iudicando totius iudicii obiectum quantumlibet multiplex, & diuersum formaliter, & immediate attingens, vt v.g. cum quis audiens, stellas esse pares, totum, quod audit, apprehendit, cohibito tamen iudicio alterutrius partis: similiter ergo nobis inerat aliquando iudicatiua cognitio totius discursus obiectum, quamquam variam ac multiplex, immediate, & formaliter respiciens, quin propterea formaliter, nec nisi ad summum virtualiter discurret, vt hoc in antecessum dicam: Haec ratio est tum à simili; sicut enim se habet apprehensio ad iudicium, ita hoc ad discursum: tum etiam à fortiori, nam quando apprehensio intellectus nostri imperfectissima operatio plura obiecta formaliter, & immediate tamen attingit, æquum non est id perfectionis iudicio negare vt plura obiecta formalia intrinseca, ea nimirum quae sunt conclusionis, & praemissarum, vno eodemque respiciat assensu. Robur, & lucem adicit huic argumento, quod docent Conimb. 1. de interpret. cap. 4. quaest. 4. art. 1. §. vt hanc secundam, & alij aduersariorum fieri posse, vt vna indiuisibilis apprehensio non integri iudicii modò, sed totius etiam demonstrationis obiectum cognoscat, ac penitus exhauriat.

53 Probatum terciò: nam idem voluntatis actus est multoties intentio, & electio, ac medium propter finem & hunc respectu illius, ac velut eius rationem formalem intrinsece amat vt infra tract. 7. late constabit, vtque admittitur à B. Thoma 1. 2. art. 3. quem sequuntur Conradus Caiet. Bonau. Aegidius, Richard.